

Perhoskoira

Alle 28-senttisellä kääpiökoiralla on harvemmin niin hyvä koulutettavuus kuin perhoskoirilla. Keskellä yleisempi papillon, laidoilla phalenet.

Teksti ja kuvat Salme Mujunen

Perhoskoira lukeutuu maailman suosituimpiin kääpiökoiriin. Historiallisista maalauksista on selvinnyt, että alkuperäinen perhoskoirien kantamuoto oli hyvin pieni ja luppakorvainen. Papillon on rodun pystykorvainen muunnos, joka kehittyi mitä luultavimmin riippuvakorvaisen phalènen mutaation kautta. Nykyisin papillon on maailmanlaajuisesti phalènea huomattavasti yleisempi ja tunnetumpi.

Viehättävät perhoskoirat olivat entisaikojen kuninkaallisten ja ruhtinaiden suosikkeja. Perhoskoira ilahdutti ylhäisöä pirteällä luonteellaan ja syliin sopivalla koollaan. Salonkikelpoisuutta lisäsi koirien teatraalisuus, sillä perhoskoirat ovat tyypillisesti

ei ole mikään helposti särkyvä lelu

vat yhteistyöhön ihmisen kanssa.

Historiaa

Rotunimi papillon tarkoittaa päiväperhosta ja sen oikea lausumistapa olisi kutakuinkin "papijong", joskin pääosa suomalaisista lausuu rodun sen kirjoitusasun mukaisesti. Phalène on puolestaan yöperhonen, joka ääntyy "faleen", mutta on myös mukautunut kieleemme muodossa "falene". Yhdessä näitä rotuja nimitetään perhoskoiriksi. Usein termi lyhentyi rodunharrastajien suussa pelkiksi perhosiksi.

Papillonia ja phalènea kutsuttiin varsin pitkään mannermaisiksi kääpiöspanieleiksi erotukseksi englantilaisista kääpiöspanieleista, joita ovat kingcharlesinspanieli ja cavalier kingcharlesinspanieli. Vasta vuonna 1934 sovittiin pystykorvaisen muunnoksen nimeksi papillon, luppakorvaisen jatkaessa vielä mannermaisena kääpiöspanielina. Vuonna 1955 riippuvakorvaiselle kääpiöspanielille hyväksyttiin FCI:ssä nimitys phalène.

Ensimmäisen rotumääritelmän perhoskoirat saivat jo vuonna 1897. Alkuperäistä rotokuvausta on tämän jälkeen useaan otteeseen lisätty ja täydennetty. Perhoskoirat edustavat ajassamme harvinaisen arvokasta elävää historiaa. Monikaan rotu ei ole säilyttänyt vuosisatojen kuluessa niin hyvin alkuperäistä rotutyypillistä ulkomuotoaan kuin phalène ja papillon.

Perhoskoirien varhaisiin vaiheisiin liittyy monia vaikuttavia nimiä, mm. aurinkokuningas Ludwig XIV, madame de Pompadour ja kuningatar Marie-Antoinette. Useat aikansa kuuluisista taidemaalareista ikuistivat perhoskoiria ruutina hovien henkilöitä kuvaaviin maalauksiin. Kääpiöspanielit

olivat hovien keskuudessa erittäin arvostettuja seuralaisia. Hovit kasvattivat niitä itse ja saattoivat antaa phalènen erittäin arvokkaana lahjana korkearvoiselle henkilölle.

Ruotsalainen luonnontutkija Linné mainitsi mannermaisen kääpiöspanielin jo vuonna 1747 ilmestyneessä kirjassaan "Länsi-Göötanmaan Matka" kuvaten sen pieneksi, tuskin oravaa suuremmaksi koiraksi. Keivytrunkoisella koiralla oli Linnén mukaan niin suuret riippuvat ja villavat korvat, että niillä olisi voinut peittää koko pään. Pieni taskukokoinen koiraherätti varsin positiivista huomiota kokeneen tarkkailijan silmissä.

Pystykorvaiset papillonit alkoivat vähitellen harvakseltaan esiintyä maalauksissa phalèneiden rinnalla. 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa tämä pystykorvainen muunnos herätti yhä suurempaa kiinnostusta. Sen suosio saavutti lopulta sellaiset mittasuhteet, että papillon miltei jyräsi phalènen unohduksiin.

Ensimmäisen papillonin toi Norjasta Suomeen Capella-kennelin Antti Seppälä vuonna 1960. Paronitar Hofgaardin kasvattama Mustique-niminen uros oli sukujuuriltaan belgialaisista alkuperää. Toinen papillon saapui maahamme niin ikään Norjasta. Se oli brittiläistä linjaa edustanut narttu Tit, joka myöhemmin saavutti muotovalion arvon. Sittenmin suomalaiset ovat ottaneet perhoskoiran omakseen ja rodulla on maassamme nykyään vankka kannattajajoukko.

Papillonien rekisteröintiluvut kasvoivat aina vuoteen 1991 saakka, jolloin saavutettiin kaikkien aikojen rekisteröintiennätys. Peräti 754 papillonia vietiin tuolloin rotukirjoihin. Papillonien huippusuosion aika kesti vuodet 1991-1993, >>

hyvin leikkisiä ja taitavat monia omistajiaan viihdyttäviä temppuja. Niiden ilmeikkyyden suorastaan kiehtoo ihmismieltä. Kepeä, tanssahteleva olemus on hyvin esteettinen ilmestys.

Nykyaikana perhoskoirat ovat seurakoiria sanan varsi-

naisessa merkityksessä: kauriita, seurallisia ja osallistuvia. Ne eivät siltikään sovellu yksinomaan sohvankoristeiksi, vaan tarvitsevat isojen koirien tavoin liikuntaa ja kunnollisen peruskoulutuksen. Molempien perhosten koulutettavuus on hyvä, ne oppivat ja motivoitu-

> jolloin vuosittaiset rekisteröinnit pysyivät yli seitsemässä sadassa. Vuonna 1994 alkoi selvä tasainen suosion lasku, vuonna 2001 papilloneja rekisteröitiin enää vain 234 kappaletta. Kahden viimeisen vuoden ajan suhdanne on ollut jälleen hienoisessa nousussa. Phalèneiden ensimmäinen rekisteröintimerkintä on vuodelta 1975. Niiden suosio on pysytellyt varsin vähäisenä suhteessa papilloneihin aina vuoteen 1993 saakka. Vuonna 1994 phalèneita rekisteröitiin 114 kpl ja siitä lähtien määrä on säilynyt sadan tuntumassa.

Papillon- ja phalèneyhdistyksen puheenjohtaja ja Pietarinjängän kennelin omistaja Pertti Sukuvaara kertoo, että papilloneja tuodaan pääasiassa Pohjoismaista, joista Ruotsi on ykkösenä. Vuosittain maahan tuodaan keskimäärin noin 10-20 papillonia. Phalèneita on tullut muutamia Englannista ja Keski-Euroopasta, lähinnä Sveitsistä ja Ranskasta.

Riippuvakorvainen phalène on korviensa vuoksi papillonia vaatimattomamman näköinen. Se saattaa vaikuttaa jopa matalaryhtisemmältä ja pitempiväiseltä kuin papillon, vaikka mittasuhteet olisivat täysin identtiset. Suzanne Tamm kirjoittaa kirjassaan "Papillon och Phalène", kuinka 1960-luvulla phalènet arvosteltiin Ruotsissa papillonin kanssa samassa kehässä. Menestys oli huonoa, vain harvat luppakorvaiset phalènet onnistuivat saamaan minkäänlaista arvostusta. Lausunnoissa saatettiin mainita riippuvien korvien pilaavan rodulle tyypillisen ilmeen ja yleisvaikutelman. Tuomarikoulutuksessa oli selvästi jäänyt huomioimatta historiaosuus ja phalènen asema rodun kehityskaaren alkupäässä. Phalèneharrastajien uutterien ponnistusten jälkeen Ruotsissa nämä kaksi rotua saatiin erotettua näyttelyissä omiin kehiinsä.

On yleismaailmallinen ilmiö, että vain erittäin harvat kasvattajat ovat kiinnostuneet phalènen kasvattamisesta. Valta-

Phalènen ilme on miellyttävä ja katse tarkkaavainen.

osa keskittyy näyttävämpiin papilloneihin.

Rotuja ei saa risteyttää

Papillon ja phalène ovat rakenteellisesti identtiset, vain korvien asento erottaa muunnokset toisistaan. Vaikka ero on näin pieni, rotuja ei saa Suomessa risteyttää keskenään. Rodunvaihto onnistuu kuitenkin ulkomuototuomarin lausunnon perusteella: papillonvanhemmista syntyneet phalènet ja

phalènevanhemmista syntyneet papillonit muutetaan korvien asennon mukaisesti oikeaan rotuun kuuluviksi. Näin geneettisesti pienikantainen phalène saa tarvittaessa täydennystä papillonrodusta ja geenivirtaa voidaan tarkoituksenmukaisesti pyörittää molempiin suuntiin. Samaan pentueeseen voi siis syntyä molempien rotujen edustajia, sekä myös sellaisia välimuotoja, joilla toinen korva on pysty ja toinen riippuva tai korvat ovat

yläosastaan colliemaisesti taituneet.

Perhoskoirat ovat pitkäkarvaisia ja ylväsryhtisiä kääpiökoiria, rungoltaan hieman korkeuttaan pidempiä. Koon ylärajaksi määritellään 28 senttiä. Pää on sopusuhtainen, suhteessa kevyempi ja pienempi kuin suuremmilla spanieleilla. Otsapenger ei ole äärimmäisen jyrkkä, vaan sopivasti korostunut. Kallon liika pyöreys edestä tai sivulta ei ole toivottavaa. Yllättävää kyllä, FCI:n rotumääri-

telmä ei lainkaan mainitse tai korosta päässä olevan valkoisen piirron merkitystä, vaikka värien symmetrisyys tuntuu olevan hyvin haluttu ominaisuus rodunharrastajien keskuudessa.

Korvat ovat rakenteeltaan melko ohuet, mutta jäykähköt ja niiden kärki on aina pyöristynyt. Papillonien korvat aset-tautuvat pystysuoraan linjaan nähden noin 45 asteen kulmaan, täysin ylöspäin osoittavat korvat eivät siis ole oikeanlaiset. Korvia peittää takaosastaan pitkä karva, sisäpuolella on hienoa laineikasta karvaa, joista pisimmät ulottuvat korvanreunan yli. Phalènen korvat ovat riippuvat, mutta silti korkealle kiinnittyneet. Muutoin niiden karvoitus ja muoto on aivan samanlainen kuin papilloneilla.

Perhoskoirien etuosa on hyvin kulmautunut, lapaluu ja olkavarsi ovat yhtä pitkät ja viistot. Kämpälät ovat ns. jäniksen-

kämpälät, tiiviitä ja pyöreitä kis-sänkämpäliä hieman pidemmän vaikutelman antavat.

Fly Away's kennelin Henna Lipo kertoo, että perhosen tulee olla jännevä ja raajoistaan hyvin kulmautunut, jolloin liikkuminen on vaivatonta ja kaunistaa. Pidempikin matka taittuu vaivatta ja loppuun asti reippaasti, Lipo vakuuttaa. Perhosen ilme on tärkeä rodulle, siitä tulisi heti saada vaikutelma luonteen iloisuudesta ja ystävällisyydestä. Runsas turkki taas puolestaan antaa liitelevän vaikutelman koiran liikkuessa.

Verrattain syvärunkoisilla perhoskoirilla on hyvin kaareutuneet kylkiluut. Vatsalinja nousee kevyesti kohti vankkaa lanneosaa. Vahvat varpaat ja kynnet kestävät kulutusta ja liikkumista erinomaisesti. Varpaiden välissä ohuet karvat muodostavat tupsuja, jotka ulottuvat hiipatossujen tavoin varpaiden yli.

Papillon on vuosikymmenet ollut phalènea suosittu. Viime vuosina rekisteröintien ero on Suomessa kaventunut.

Hyvän turkin perusedellytys on laadukas ruoka, josta koira saa kaikki tarvitsemansa ravintoaineet. Myös hyvä fyysinen ja henkinen kunto näkyy karvan ja kynsien terveydessä.

Häntä on melko korkealle kiinnittynyt, runsashapsuinen ja huiskumainen. Se voi koskettaa viimeiseltä nikamaltaan kevyesti selkää, joskin ihannehännässä hännänkärjen ja selän välille jää hieman rakoa. Häntä ei saisi painua voimakkaasti tai kiertyä pystykorvamaisesti tiukalle rullalle. Pitkät ja näyttävät häntäkarvat laskeutuvat kauniisti selälle ja muodostavat tärkeän osan perhoskoiran ääriviivoista.

Karvapeitteeltään papillon ja phalène ovat runsaita ja silkinkeittäviä. Turkki muodostuu pelkästään päällyskarvasta, alusvilla ei näille roduille toivota. Karva on keskipitkää rungossa, lyhyttä päässä ja raajojen etupuolella, pitkää korvissa, hännässä ja kauluksessa. Karvan pituuden vaihtelu on perhoskoirilla olennainen osa rodun ulkomuotoa. Kauttaaltaan pitkäkarvainen ja muhkea koira on varmasti näyttävä, mutta ei rodunomainen.

Pertti Sukuvaara toteaa, että kaikki tuomarit eivät nykyään kiinnitä riittävästi huomiota koiran iloiseen ja perhosmaiseen olemukseen, vaan palkitsevat jäykästi liikkuvia koiria. Myös liiallisen karvapeitteen ihailu on tehnyt joistakin perhosista turkkikoirien kaltaisia, joka ei ole toivottavaa kehitystä. Määrää enemmän tulisi kiinnittää huomiota karvoituksen laatuun eli vaihtelevaan mittaan eri puolilla kehoa. Ei tulisi palkita korkeasti niitä, joilla on karvapeite myös kyljissä ja mahan alla maltankoi-

ramaisesti maahan saakka. Rakenteet ovat Sukuvaaran mukaan viimeisten 15 vuoden aikana parantuneet huomattavasti ja ovat tällä hetkellä jo hyvin lähellä rotumääritelmän ihannetta. Eritoten tämän asian on huomannut phalèneiden rakenteen nopeassa laadun parantumisessa, Sukuvaara kiittelee.

Perhoskoirien pääväri on aina valkoinen ja sen täytyy hallita rungossa ja raajoissa. Valkoisen päälle tulevat laikut voivat sen sijaan olla minkä värisiä tahansa, paitsi suklaanruskeita. Tämä maksanvärisyys aiheuttaisi kirsun ruskeuden ja olisi rotumääritelmän vastainen virhe. Vahva musta pigmentti on haluttu etenkin silmien ympärille, sillä "kajalien" puute muuttaisi ilmeen turhan häijyksi. Erityisesti tämä ongelma koskee joitakin puhtaan puna-valkoisia koiria.

Pysyäkseen takuttomana ja kauniina perhoskoirien turkki tarvitsee osakseen huolenpitoa. Koira on hyvä harjata tai kammata usein, nuorena vähintään kahdesti ja aikuisenakin kerran viikossa. Lisäksi takut selvitetään heti kun sellaisia muodostuu. Pesua suositellaan kerran kuussa, operaatioon kuuluu lisäksi hoitoaineiden käyttö ja kuivaus föönillä. Näyttelykoirien turkinhoito on oma taiteenlajinsa. Se vaatii useampia pesuja, ehkä öljyhoitoja ja tiheämpiä kampaamisia.

Hyvän turkin perusedellytys on laadukas ruoka, josta koira saa kaikki tarvitsemansa ravintoaineet. Myös hyvä fyysinen ja henkinen kunto näkyy karvan ja kynsien terveydessä. Perhoskoirilla on taipumusta hammaskiven muodostamiseen, joten hampaidenhoito on syytä pitää mukana arjen rutiineissa turkinhoidon rinnalla.

Perhoskoirien jalostus on hyvin ulkomuotopainotteista. Näyttelytulosvaatimukset yhdistyksen pentulistalle pääsemiseksi ovat yhden maamme korkeimmista, sillä emä tarvitsee kaksi näyttelypalkintoa arvosaltaan "erinomainen" >>

Perhoskoirat ovat ketteriä, liikkuvia ja energisiä seurakoiria. Ponnistusvoimaa löytyy yllättävän korkealle.

> kahdelta eri tuomarilta tai jalostustarkastuksen lausunnolla "suositellaan" tai "suositellaan ehdoin". Isä tarvitsee kolmelta eri tuomarilta "erinomaisen" näyttelypalkinnon.

Vieraista ei aina niin välitetä

Henna Lipo määrittelee keski-verta perhoskoiran olevan luonteeltaan omaa perhettään rakastava ja kunnioittava, mutta vieraita ihmisiä kohtaan hieman pidättyväinen. Se ei pelkää, mutta ei vain välitä vieraista. Rotujen jalostuksessa on otettu iso harppaus eteenpäin nimenomaan luonteen osalta, Lipo sanoo. Vaihtelua silti löytyy yhä, on hieman ujoja, yliystävällisiä, kovapäisiä, erittäin dominoivia ja kaikkea siltä väliltä. Yleisesti ottaen perhoset ovat kuitenkin nykyään aikaisempaa avoimempia ja ystävällisempiä. Jalostuksellisenä tavoitteena on luottavainen, sosiaalinen ja iloinen koira. Ominaisuudet, jotka voi hyvin mieltää kuuluviksi seurakoira-rodun edustajalle.

Papillonrodun ensimmäisen tottelevaisuusvalion kouluttanut Tarja Klemola kertoo perhoskoiran olevan älykäs, oppivainen, herkkä ja aina valmis leikkimään. Se ei viihdy yksin, vaan haluaa olla perheensä mukana kaikessa elämänmenossa. Vilkkaus kuuluu rotuun, mutta ei hermostuneisuus, Klemola määrittelee.

Perhoskoirat ovat tavallisesti niin kutsuttuja yhden ihmisen koiria. Ne kiintyvät voimakkaasti omistajaansa ja pitävät läheisyydestä. Vieraita kohtaan perhoset saattavat olla hyvinkin välinpitämättömiä haluten säilyttää tietyn etäisyyden. Mustasukkaisuuttakin löytyy, aina perhoskoira ei suinkaan halua jakaa omistajansa seura.

Vaikka perhoskoirat ovat pieniä ja siroja, ne eivät silti ole koriste-esineitä, eivätkä suinkaan mene rikki normaalista koiramaisesta elämästä. Perhoskoirienkin luottamus täytyy saavuttaa määrätietoisuudella

Perhoskoirat ovat rungoltaan hieman korkeuttaan pidempiä, ryhdikkäitä koiria.

ja reiluidella, selkeillä oikeudenmukaisilla rajoilla. Ongelmia syntyy, mikäli parikiloinen koira vallan kahvaan kivuttuaan asettautuu perheessä johtajan rooliin. Se voi vaatia luksuspalvelua ja kiroilla ihmisille sohvatyynyiltään kuin hihojaan käärien tappelua varten. Isoegoinen koira voi myös pulistella omistajansa sylistä itseään jopa kymmeniä kertoja suuremmille koirille. Monet meistä tuntevat kulmakuntien pikkuterroristin, jonka suuremmat koirat kiertävät kaukaa. Perhoskoirilla on luonnetta, mikään saamaton pikku Fifi se ei todellakaan ole. Siksi myös perhoskoirien kouluttaminen perustavoille on sangen tärkeää.

Heikki Salonen Pikku-Mäntylän kennelistä muistelee kuulleen puhuttavan, että mikäli perhoskoira olisi yli 40 cm korkea, se olisi monessa maassa kielletty rotu. Tämä esimerkki kuvaa varsin havainnollisesti näiden koirien luonteenlujuutta ja tahdon ilmaisemisen voimakkuutta.

Pienille koirille myönnetään toisinaan kohtuuttoman suuret vapaudet itseilmaisuuksiin, koska

ajatellaan sen olevan kuitenkin isoa koira paremmin hallittavissa. Tapakoulutus voi unohtua, koska rähisevän pikkukoiran voi kätevästi nostaa syliin turvaan oman käyttäytymisen seurauksilta.

- Perhonen pitää opettaa luottamaan itsensä ja kouluttaa siinä missä isotkin rodut. Palkitsemalla perhosen saa menemään vaikka puuhun, sanoo Pertti Sukuvaara.

Millaiselle ihmiselle sopii?

Perhoskoirat ovat pienuudestaan huolimatta suhteellisen vahvoja ja kestäviä koiria. Käsiyty, ettei niiden luusto kestäisi hyppäämistä, on täydellisen väärä. Terve perhoskoira kestää aivan hyvin normaaliin elämään kuuluvat asiat kuten metsässä lenkkeily, puunrun-kojen yli hyppäämiset ja kivillä taituroinnit. Vahinkoja sen sijaan syntyy, jos koira tippuu tai se tiputetaan korkealta. Tämän tippumisvaaran vuoksi jotkut kasvattajat ovat tehneet periaatepäätöksen, etteivät myy perhoskoirakasvattejaan lapsiperheisiin. Riskiksi koetaan nimenomaan lasten varomaton koirankäsittely, sillä syliin nos-

tettuna vastaan pyristelevä koira voi pudota harjaantumattomista käsistä. Suurempia rotuja ei koskaan kanniskella yhtä huolettomasti. Tippuminen täytyy siis suhteuttaa koiran kokoon. Jos välimatka on useita koiran mittoja, se vastaa jo aikuisen ihmisen tippumista kerrostalon parvekkeelta. Ei ihme, ettei noita loikkia suoriteta ilman vakavia seurauksia.

Perhoskoirakasvattajien mielipiteitä siis jakaa voimakkaasti suhtautuminen yhdistelmään kääpiökoira ja lapsiperhe. Lasten leikkikalukse koirista ei toki ole, mutta nämä koirat kyllä luonteeltaan soveltuvat touhukkaisiin oloihin. Aina kun lapsiperheeseen ollaan hankkimassa koira, täytyy vanhempien punnita jaksamisensa rajat. Koiranpito vaatii paneutumista ja vie aikaa, eivätkä lapsi ja koira voi toimia missään olosuhteissa toistensa kaitsijoina. Koiran kouluttamisen ja tavoille opettamisen lisäksi tulee lapsen valmennus koiran kanssa elämiseen. On tärkeää, että lapselle tulee selkeä käsitys siitä, kuinka koiran kanssa ollaan.

- Meillä asuu kaksi perhos-

>>

Papillonien keski-ikä on varsin korkea, iäkkäät veteraanitkin ovat vielä poikkeuksellisen pirteitä.

> koiraa, kaksi rottweileria ja kaksi pientä poikaa. Kaikki elävät sulassa sovussa keskenään, kertoo Henna Lipo. - Useasti meiltä kysytään, kuinka niin erikokoiset koirat ja lapset tulevat toimeen keskenään. Kun koirilla on selvä ihmisten valvoma arvojärjestys, ei meidän mielestämme ongelmia juuri esiinny.

- Perhoskoira mielletään usein vanhojen mammojen symbolikoiksi, mutta se ei ole osuva mielikuva, Tarja Klemola sanoo. Eräskin ihminen kertoi Tarjalle, että hänen tyttärensä otti perhoskoiran, koska ei halunnut tehdä joka päivä pitkiä lenkkejä. Mutta kuinka kävikään? Perhoskoira laittoi omistajansa liikkumaan, sillä tuo vilkas ja temperamenttinen koira vaati yllättävän paljon liikuntaa. Klemolan mukaan perhoskoirat sopivat henkilöille, jotka haluavat pienen koiran perheenjäseneksi eivätkä joudu jättämään koiraa pitkiksi ajoiksi yksin. Perhoskoira on helppo ottaa mukaan joka paikkaan. Sen kanssa voi harrastaa lähes kaikkea, mitä koirien kanssa yleensäkin. Se on siis hyvä valinta näitä kriteerejä pohtiville.

- Perhoskoiran omistajan tulee ehdottomasti välttää koiransa liiallista lihottamista, se vie liikkeiltä ja koiran elämänilolta pois luonteenomaisen viehätyksen, sanoo Pertti Sukuvaara. - Raskaasti ja apaattisesti liikkuva koira ei muistuta iloista keveää perhosta, vaikka korvat ja karvat kuinka tuulessa liehuisivatkin. Ongelmana roduissamme on se, että turhan moni menee pelkäksi perhekoiraksi lapsettomalle vanhemmalle pariskunnalle saaden ylihallan ja ylisuojelevan kohtelun. Kun älykäs koira käyttää tämän tilaisuuden hyväkseen ja tekee itsestään pikkuhiljaa lauman pomon, jota muiden lauman jäsenten tulee palvota ja kunnioittaa, tilanne alkaa muodostua ongelmalliseksi. Näin näistä koirista valitettavasti kasvaa ärsyttäviä, itsepäisiä ja naapureita terrorisoivia äkäisiä "räskyjä", Sukuvaara harmittelee.

Harrastuskäyttöä

Perhoskoirien tavallisin harrastusmuoto on koiranäyttelytoiminta, joka saa liikkeelle laajat joukot. Myös agility on varsin suosittua ja lajina se soveltuu näille pirteille ja vilkkaille kää-

piökoirille erinomaisesti. Ensimmäiset agilityvaliot on jo leivottu ja maajoukkueessakin on nähty perhoskoiraedustus. Huiketaan ja historialliseen minikoirien Euroopanmestaruuteen ylsi vuonna 1991 papillon Millan Sakke ohjaajansa Erja Soljanderin kanssa. 1990-luvun menestyksessä pari Jani Katis-ko ja papillon Pikkupiskin Benjamin ovat olleet mukana Suomen edustajina ensimmäisissä lajin MM-kilpailuissa vuonna 1996. Heikki Salosen ja Merja Likola-Salosen phalène Pikkumäntylän Aceminois on Suomen ensimmäinen phalènekaksoisvalio, muoto- ja agilityvalio. Tämän koiran papillonsisko on myös taituroinut Heikin ohjauksessa itsensä agilityvalioksi.

Tottelevaisuuskokeissa papilloneita ja phalèneja ei kovin tiuhaan käy, vaikka menestys on ollut lupaavaa. Viime vuosina tokekehissä on näkynyt vuosittain vain alle 10 kilpailijaa. Rodusta löytyy kaksi tottelevaisuusvaliota, Hanlait Pipsa ja Jaki. Jaki voitti aikoinaan Kennelliiton toko-luppauskilpailun ja saavutti valionarvon harvinaisella ykköstulosten katkeamattomalla putkella. Se

saavutus hakee vertaisiaan minkä tahansa muiden rotujen keskuudesta. Suomea vanhempia tokomaita ovat olleet Ruotsi ja USA, jotka ovat toimineet suorastaan edelläkävijöinä perhoskoirien tottelevaisuuskoerintamalla.

Heikki Salonen kertoo perhoskoirien sopivan erinomaisesti agilityyn, vaikkakaan lajin nykyinen säkäkorkeuteen perustuva ryhmäjako ei suosi perhoskoiria. Miniluokan ylärajana on 34,99 cm ja koska perhoskoirien säkäkorkeus on normaalisti alle 30 cm, perhoset joutuvat antamaan tasoitusta ryhmän suurimmille koirille 5-7 sentillä.

Perhosen luonne on Salosen mukaan erittäin kouluttajaysävyllinen. - Ne eivät loukkaannu kovastakaan käskytyksestä ja nopeutensa ansiosta kykenevät etenemään vauhdikkaasti ja tarkasti. Agilityn parissa on aktiivisesti noin 20-30 perhoskoiraa, joista ylimmässä luokassa kilpailee kymmenkunta. Perhoset ovat olleet agilityssä aivan maailman huipulla, Salonen iloitsee. - Valitettavasti tottelevaisuuskokeissa on ollut viime vuosina hieman hiljaisempaa, mutta siihenkään lajiin ei rotu ole esteenä, sillä tokoon pätevät näiden rotujen samat hyvät ominaisuudet kuin agilityynkin. Perhoset ovat helppoja koulutettavia, joille sopii erinomaisesti nykyään yleistynyt naksutinkoulutus, kertoo Salonen.

Erään amerikkalaisen tutkimuksen mukaan perhoskoirat olivat kahdeksanneksi oppivaisin rotu sadan eri rodun joukossa. Eri rotujen älykkyyden mittaaminen ja paremmuusjärjestyksen laittaminen ei ole kovin yksiselitteistä. Tutkimuksessa kärkeen sijoittuminen kuitenkin tukee samaa johtopäätöstä, minkä rodunharrastajat ovat jo kauan tienset. Perhoskoirat ovat oppivaisia ja koulutukseen hyvin reagoivia.

Esa Simonen on tehnyt havaintoja perhoskoiran saalis- ja riistavietistä koiransa Vilin edesottamusten kautta. Suomenpystykorvan kanssa kasva- >>

**Agilityssä näkee usein perhoskoiria.
Menestystäkin on tullut vuosien mittaan mukavasti,
vaikkei nykyinen sarjajako oikein suosi perhoskoiria.**

> nut perhoskoira on osoittanut varsin voimakasta riistahakuisuutta, siltä on ammuttu jänis ja teeri. Muista poikkeavammista harrastusmuodoista mainittakoon rau-niokoiraharjoitukset ja jälkitreenit. Phalène Muura's Fantti on läpäissyt käyttäytymiskokeen ja on ainoa rotunsa edustaja, jolla on oikeus käyttää koulutustunnusta BH.

Jotkut perhoskoiraharrastajat ovat innostuneet käyttämään koiriaan luonnetestissä ja tulokset ovat olleet yllättävänkin kovatasoisia. Henna Lipo kertoo vanhemman papillonarttunsa testistä, jossa tuomarit hieman yllättyneinä kertoivat koiran reaktioista. Sylikokoinen papillon puolusti omistajaansa ja itseään suorastaan henkeen ja vereen aivan hyökkäysten loppuun asti, mutta palautui uhkatilanteista välittömästi ja täydellisesti.

Terveys

Papillonit ja phalënet ovat rotuina hyvin terveitä ja pitkäikäisiä. Muuan harrastaja kertoo lukeneensa jopa yli 20-

vuotiaasta perhoskoirasta. Kymmenvuotiaina nämä koirat vaikuttavat hyvin energisiltä, jopa pentumaisilta. Mutta kuten kaikilla koiraroduilla, on perhoskoirillakin omat perinnölliset vikansa ja sairautensa. Lukumäärältään ne eivät kuitenkaan ole kovin huolestuttavia. Silti kaikki sellaiset ongelmat, jotka haittaavat koiran normaalia elämää, on syytä ottaa jalostuksessa huomioon.

Perhoskoirilla tavataan pikkukoirille melko tyypillistä patella luksaatiota eli polvilumpion sijoiltaan menoa. Tämä vika luokitellaan asteisiin 0-6, joista aste nolla on terve ja kuutonen vakavin sairauden muoto. Sijoiltaan menolle altistaa polvilumpion rakenteellinen epämuotoisuus, jonka otaksutaan olevan synnynnäinen vika. Vuosittain Suomen perhoskoirakannassa tulee esille pari kappaletta uusia patella luksaatio-tapauksia. Lonkaniveleen liittyvää reisiluun pään kuolioitumista eli Legg Perthes -sairautta on maamme perhoskoirakannasta tavattu vain muutamia kautta aikojen.

Sinceres kennelin Anita Laine kertoo, että perhoskoirat eivät kuulu PEVISAan (perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma), mutta suurin osa jalostukseen käytävistä koirista tutkitaan silti vapaaehtoisesti. Yhdistyksen pentulistalle pääsevät vain sellaiset yhdistelmät, joissa vanhempien polvet on oireettomiksi tutkittu ja koirat on silmätarkastettu vapaiksi perinnöllisistä silmänsairauksista PRA (verkkokalvorappeuma) ja HC (harmaakaihi). Silmätarkastus ei saa olla kahta vuotta vanhempi. PRA-kantajien käyttöä ei suositella, eikä niitä kelpuuteta listalle. PRA näkyy näillä roduilla jo melko varhaisessa vaiheessa eli 3-5 vuoden iässä. Suomessa on kaikkiaan kymmenkunta PRA-sairasta papillonia, phalëneilta sairautta ei ole vielä diagnosoitu. Harmaakaihia eli HC:tä on tavattu muutamia yksittäisiä kappaleita.

Muutamia sydänvikoja, epilepsioita ja maksasairauksia on raportoitu Suomessa. Napatyriä esiintyy jonkin verran ja sa-

tunnaisesti myös virtsakivien muodostumistaipumusta.

- Papillonit ja phalënet ovat maassamme varsin terveitä ja hyvinvoivia koirarotuja, Pertti Sukuvaara vakuuttaa. - Mitään kantaa laajalla rintamalla uhkaavia, vakavia sairauksia ei ole rotujemme riesana, mutta yleissairauksia näistäkin roduista löytyy yksilötasolla. Hankalaa olisi, jos osa kasvatajista pyrkisi salaamaan ja peittelemään sairauksien esiintuloa. Asenteiden tulee vielä kehittyä niin, että omistajat toisivat lemmikeissään esiintyneet sairaudet avoimesti esille, ilman häpeää. Vain valistuneet, roduistaan vastuuntuntoiset kasvattajat ja omistajat voivat rotujärjestöjen kanssa yhdessä toimien tehdä jalostustyötä sairauksien vastustamiseksi ja terveempien koirien puolesta, muistuttaa Sukuvaara.

Arkipäivää

Perhoskoirat ilahduttavat monien ihmisten arkea mitä erilaisimmilla tempauksillaan. Seuraavassa papillon- ja phalëneharrastajat kertovat

niistä koiriensa touhuista, jotka ovat parhaiten jääneet mieliin.

Pertti Sukuvaaran persoonallinen urospapillon Kiri on varsinainen sovittelija ja rauhan rakentaja. Jos perheen narttujen välit joskus kiristyvät ja ne alkavat murista toisilleen, Kiri asettautuu taisteluparin väliin poikittain seisomaan ja liennyttää pelkällä läsnäololleen tulehtuneen ilmapiirin.

Oman perheen nartun "vieraisa käymistä" Kiri ei hyväksy. Se oli kerran mukana kun Kiiraa käytettiin Oulussa sulhasen luona. Kiiran palattua autolle astutuksen jälkeen Kiri nuuhkaisi sitä kerran, katsoi hyvin paheksuen Perttiä ja meni välittömästi auton penkin alle murjottamaan. Kiri ei tullut esille koko ajomatkan aikana, vaikka se yleensä matkustaa onnellisena isännän käsivarrella maisemia katsellen.

Tarja Klemolan papillonuros Raspi osoittautui päteväksi taskuvarkaaaksi. Se osasi työntää kuonon hyvin hiljaa taskuun ja vetää lompakon varovasti ulos. Onnistuneen anastuksen jälkeen pikkupapillon esitteli uhrilleen ylpeänä saalistaan.

Pennusta lähtien Raspia kiinnostivat vessapaperirullat. Alkuun touhu ei oikein ollut hallinnassa ja rullia löytyi pitkien poikien asuntoa, paperit ympäriinsä leviteltynä. Nopeasti Raspi kuitenkin oppi, että vessapaperirullan saa ottaa telineestä vasta, kun paperi on loppu. Tästä tulikin toimeliaalle pikkupartiolaiselle mukava tehtävä. Se kävi usein vessassa tarkistuskierroksilla arvioimassa paperin määrää ja jos paperia oli jäljellä vain pari kerrosta, se vei rullan hyvin tyytyväisenä. Raspi oli myös erittäin harjaantunut havaitsemaan, milloin viimeinen pala repäistiin rullasta. Silloin sille tuli kiire hakea rulla leikkeihinsä.

Raspi kunnostautui eräässä tilaisuudessa illan isäntänä. Tapahtuma järjestettiin suuressa salissa, jossa oli koolla 40-50 ihmistä ja pöydät kiersivät rivistönä seinien vierellä. Kahvin juonnin jälkeen Tarja laski koiransa saliin ja hetken kuluttua

huomasi, kuinka Raspi kiersi järjestyksessä kaikki pöydät läpi. Se tervehti jokaista ihmistä ikään kuin olisi ollut tilaisuuden isäntä. Joitakin Raspi vähän nuuskaisi, mutta toisten kanssa seurusteli parikin minuuttia ennen siirtymistään seuraavan henkilön luo. Varsinainen herrasmies!

Miska-papillon on aina ollut kova vahtimaan tavaroita, autoa ja omistajaansa. Kerran totelevaisuuskokeissa Tarja kävi hakemassa itselleen nakkisämpylän, kun tuli kutsu kehään Raspin kanssa. Kiireessä Tarja työnsi lähes syömättömän sämpylän reppuun ja jätti Miskan odottamaan repun viereen. Kesken seuraamisliikkeen Tarja kuuli kuinka Miska rähisi jollekin. Kun Tarja palasi repulle, lähellä istunut nainen sanoi: "yritin estää koiraa syömästä sämpylää, mutta sitten totesin, että syököön mieluummin sämpylän kuin minut." Tarja kertoo, että edelleenkin vieraiden ihmisten ei kannata yrittää koskea Miskaan neuvottelematta asiasta ensin sen kanssa. Jotkut saavat rapsutella sitä heti ensi tapaamisella, toiset eivät milloinkaan. Miska on varsin omanarvonsa tunteva naiskoira.

Heikki Saloselta on usein kysytty, että miksi hän valitsi juuri perhoskoiran ja siitä edelleen phalènen? Se on puhdasta sattumaa, sanoo Heikki. Mietittäessä rotuvaihtoehtoja Merja-vaimon kanssa toinen vaihtoehto oli niinkin erilainen rotu kuin bernhardinkoira. Näin jälkeenpäin agilityskonttoon kääntyneenä hän on yhä edelleen hyvin tyytyväinen valintaansa. Joskus Heikki leikkii ajatuksella, että jos nyt valitsisi ensimmäistä koiraa, mikä olisi rotu? Varmaksi hän ei osaa sanoa, mutta aina katsellessaan agilitytuloksia ja nähdessään ettei tarvitse omistaa shelttiä tai borderterrieriä voittaakseen miniluokan, hän on tyytyväinen rotuvalintaansa.

Kai minä haluan olla hie-
man erilainen nuori, Heikki
naurahtaa. ■